

บทความออนไลน์

สงคราม การประท้วง และเผด็จการ เข้าใจ ประวัติศาสตร์การเมืองชาติอาเซียนผ่าน 9 สารคดี

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนร่วมใจ

ครบรอบก่อตั้ง 53 ปี การก่อตั้งประชาคมอาเซียน กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของเรา ที่มี ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตหลายๆ ที่ใกล้เคียง คล้ายคลึงกัน รวมไปถึงประวัติศาสตร์ การเมือง และการปกครอง ที่หลายครั้งที่เมื่อเห็นข่าวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้าน ต่างก็ทำเอาเรานึกถึงเหตุการณ์ในบ้านเรา ที่ดูแล้วมี จุดร่วมเหมือนกัน

The MATTER ขอพาไปเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองของชาติอาเซียน ผ่าน 9 สารคดี ที่มีทั้งเรื่องราวของสงคราม การประท้วง เผด็จการ ไปถึงกระบวนการตรวจสอบผู้มีอำนาจว่า แต่ละประเทศมีประวัติศาสตร์ หรือประเด็นทางการเมืองอะไรกันมาบ้าง จนหล่อหลอมให้เป็นชาติอาเซียนอย่างทุกวันนี้

ไทย - ประชาธิปไตย (Paradoxocracy) (2003)

หลายคนมักมองประวัติศาสตร์การเมืองไทยว่าเป็นเรื่องของการแบ่งฝั่งแบ่งฝ่าย ของการทะเลาะกันระหว่างสีเสื้อ ซึ่งประวัติศาสตร์ของความเห็นแตกต่างกันนี้ ได้ถูกนำมาเล่า และสะท้อนในสารคดีการเมืองไทยเรื่อง ‘ประชาธิปไตยไทย’ หรือชื่อภาษาอังกฤษว่า Paradoxocracy (การรวมระหว่างคำว่า Paradox และ Democracy) โดย 2 ผู้กำกับ ต้อม – เป็นเอก รัตนเรือง และเอก – ภาสกร ประมูลวงศ์ เข้าฉายในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2556 สารคดีเรื่องนี้ได้เล่าใหม่ไลน์ประวัติศาสตร์การเมืองไทยผ่านมุมมองนักวิชาการร่วมสมัย 14 คน ที่มีแนวคิด และมองแตกต่างกัน ซึ่งต่างก็ตอบคำถาม และชวนคนดูตั้งคำถามกับเรื่องราวการเมืองไทยตาม โดยให้จะเห็นมุมมองทางการเมืองตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วงปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา จนถึงช่วงปี พ.ศ.2540 ในยุคของนายกฯ ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งล้วนแต่สะท้อนความเป็นประชาธิปไตย แบบไทยๆ ให้เราได้เห็น

มาเลเซีย – Kleptocrats (2018)

เป็นข่าวใหญ่ไปเมื่อไม่นานมานี้ ก็กับการตัดสินคดีอื้อฉาวของอดีตนายกฯ นาจิบ ราซัค ของมาเลเซีย ในการทุจริตกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติมาเลเซีย (1MDB) ที่โด่งดังไปทั่วโลก โดยสารคดี Kleptocrats หรือในชื่อไทยว่า โจราริปไตย ก็พาเราไปย้อนดูตั้งแต่การสืบหาเงินต่างๆ ที่คาดว่าอดีตนายกฯ มาเลเซียรายนี้แอบนำไปใช้ ช่องทางการทุจริต เส้นทางที่เงินของชาวมาเลเซียรั่วไหลออกไปอยู่ทั่วโลก รวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตนี้ (ซึ่งก่อนหน้านี้ อดีต ส.ส.ของพรรคอนาคตใหม่ก็ได้อ้างว่ามีหลักฐานน่าเชื่อถือได้ว่า รัฐบาลไทยในยุค คสช.เกี่ยวข้องด้วย)

นอกจากเรื่องการทุจริตของอดีตนายกฯ ราจิบ แล้ว สารคดีเรื่องนี้ ยังพาเราไปดูกระบวนการตรวจสอบของภาคประชาชน ที่พยายามออกมาส่งเสียงเรียกร้องต่อความไม่ยุติธรรม รวมถึงอำนาจของรัฐบาลที่พยายามกีดกันการตรวจสอบของประชาชน ใช้อำนาจเผด็จการ ปิดปากนักกิจกรรม และสื่อที่ออกมาเป็นพุดถึงปัญหาคอร์รัปชัน ทำ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ให้เราได้เห็นทั้งพลังของประชาชน กระบวนการยุติธรรม และการเลือกใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ย้อนมองแล้ว เห็นจุดร่วมหลายอย่างกับการเมืองในประเทศอาเซียนนี้

ฟิลิปปินส์ – The Kingmaker (2019)

สารคดีที่ได้รับคำแน่นชื่นชม เข้าชิง และกวาดมาหลายรางวัล กับ The Kingmaker สารคดีของผู้กำกับสาวชาวอเมริกัน ที่เข้าไปคลุกคลี และถ่ายทอดชีวิตของ ‘อิมelda มาร์กอส’ อดีตสตรีหมายเลข 1 ในยุคการปกครองเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส ผู้นำที่ครองอำนาจยาวนานในฟิลิปปินส์ถึงกว่า 20 ปี ซึ่งในยุคนั้น เธอเองก็ได้อยู่เบื้องหลังการจัดการทางการเมืองหลายอย่าง รวมถึงยังเป็นหน้าตาของประเทศในการพบปะผู้นำเกือบทั่วโลก และยังเป็นไอคอนของการใช้เงินอย่างหุรหุราฟุ้งเฟ้อด้วย

แต่แม้ปัจจุบัน สามีของเธอจะเสียชีวิตลงแล้ว สารคดีเรื่องนี้ก็ยังคงทำให้เราเห็นภาพความพยายามรักษาอำนาจของตระกูลมาร์กอส ด้วยการผลักดันลูกชายให้เข้าสู่อำนาจทางการเมือง รวมไปถึงความพยายามของตระกูลที่จะลบประวัติศาสตร์ ความเลวร้ายในสมัยของมาร์กอสคนพ่อ ทั้งเรายังเห็นการต่อสู้เพื่อตรวจสอบการคอร์รัปชันในฟิลิปปินส์ ที่แขวนอยู่กับการเลือกฝั่งฝ่าย และผู้มีอำนาจ

โดยในตอนนี้ สารคดีเรื่องนี้ยังมีอยู่ในโรงภาพยนตร์บางสาขา ให้เราเข้าชมได้

อินโดนีเซีย – The Act of Killing (2012) / The Look of Silence (2014)

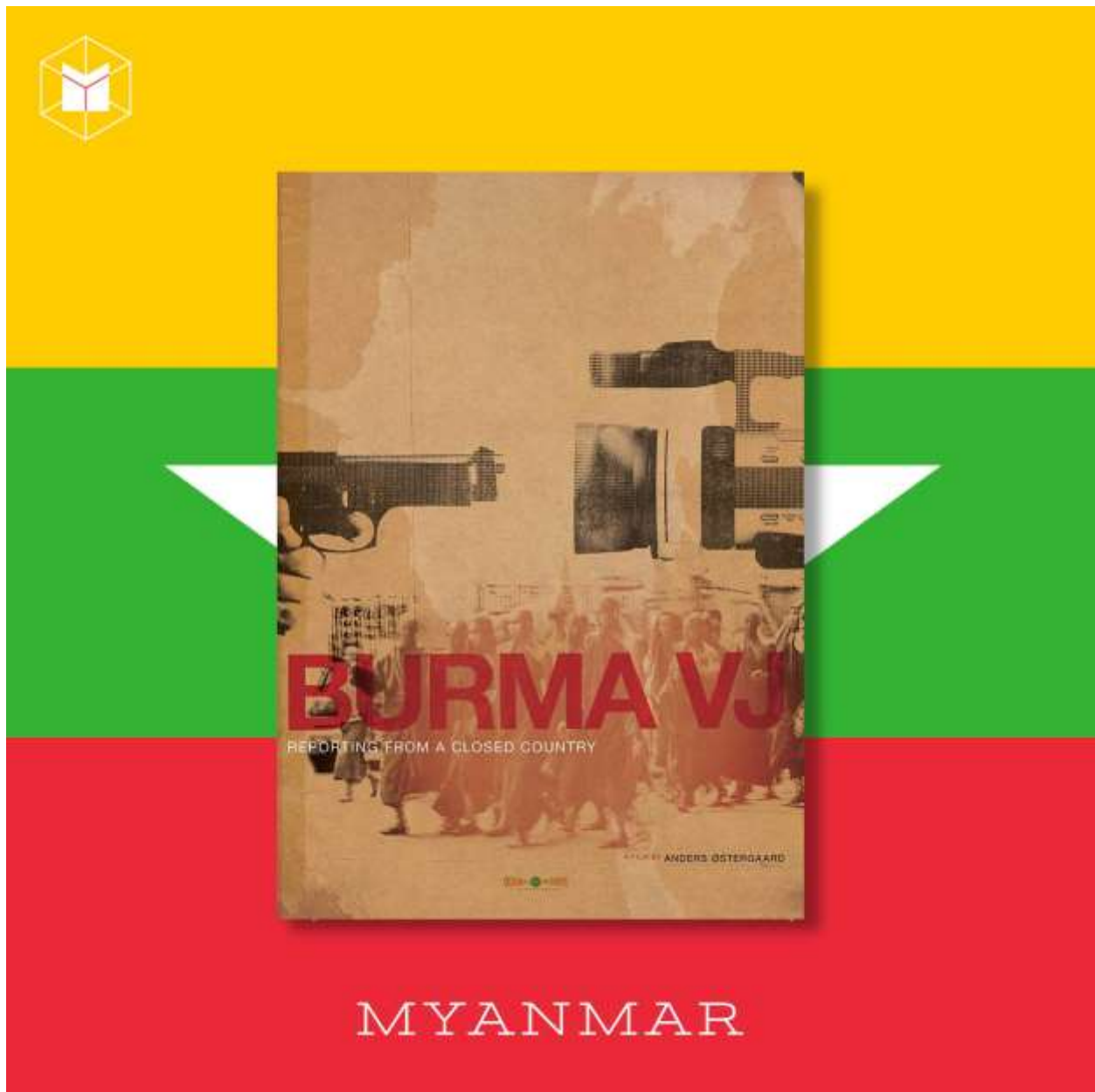

INDONESIA

อีกหนึ่งสารคดีเกี่ยวกับชาติอาเซียน ที่ย้อนไปเล่าถึงเรื่องราวในยุคเผด็จการ กับ – The Act of Killing และ The Look of Silence 2 สารคดีที่มากันเป็นแพ็คเกจ โดย The Act of Killing เล่าเรื่องราวผ่าน อันวาร คองโก และกลุ่มแก๊งสเตอร์ที่มีส่วนในการฆ่าคนที่ต้องสงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์ กับนโยบายกวาดล้างคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลอินโดนีเซีย ในปี 1965-1965 ซึ่งพวกเขากลับมารวมตัวกันอีกครั้ง และพูดคุยถึงวีรกรรม ที่ถูกยกยูดเหมือนเป็นฮีโร่ และกลับมาแสดงวิธีการฆ่า ทรมานต่างๆ ที่พวกเขาเคยใช้ โดยเชื่อว่าการฆ่าของเขาคือสิ่งที่ถูกต้อง ขณะที่สารคดีเรื่องแรกเล่าผ่านตัวนักฆ่า The Look of Silence ได้พาเราไปเห็นประวัติศาสตร์การเมืองอินโดนีเซียผ่านตัวผู้ถูกกระทำ โดยอาตี น้องชายของเหยื่อจากการสังหาร ในนโยบายไล่ล่าคอมมิวนิสต์ ได้ไปไปเผชิญหน้า และสนทนากับเหล่ามือสังหารตัวจริง ซึ่งทำให้เราเห็นถึงการสร้างวาทกรรมป้ายสีคอมมิวนิสต์ ความพยายามปกปิดประวัติศาสตร์ ไปถึงการบิดเบือนมันเพื่อสร้างความชอบธรรมด้วย

พม่า – Burma VJ: Reporting from a Closed Country (2008)

การพยายามปิดหู ปิดตา ประชาชน ปิดภาพความรุนแรงในประเทศ เป็นหนึ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นกับหลายประเทศในอาเซียน โดยสารคดีเรื่อง Burma VJ: Reporting from a Closed Country ที่ออกฉายในปี 2008 ก็เป็นสารคดีที่ทั้งวิธีถ่ายทำ วิธีสร้าง และวิธีเล่าเรื่องได้สะท้อนเรื่องนี้ออกมาอย่างชัดเจน

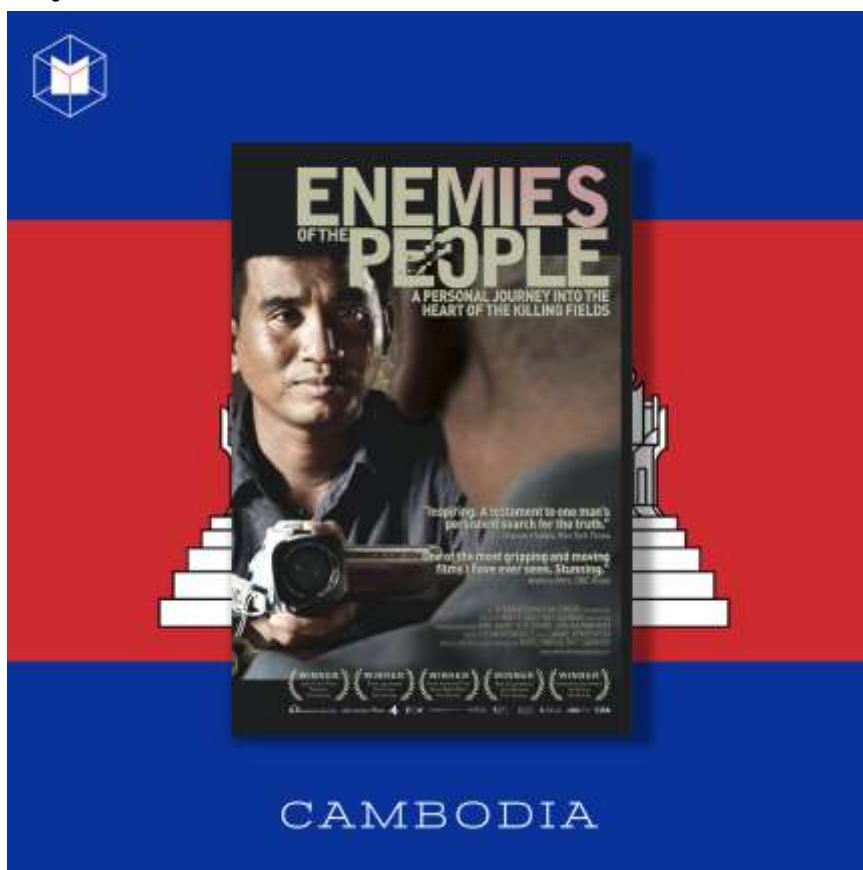

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

สารคดีเรื่องนี้เล่าถึงเหตุการณ์ ‘ปฏิวัติชาวจีวร’ หรือ ‘Saffron Rebellion’ ในปลายเดือนกันยายน ปี 2007 ที่เหล่าพระสงฆ์ และประชาชนออกมาประท้วงรัฐบาลเผด็จการ และถูกเจ้าหน้าที่ตอบโต้ด้วยความรุนแรง แต่แน่นอนว่าด้วยความเป็นรัฐเผด็จการ การถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ นี้ ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างอิสระ แต่เกิดขึ้นโดยเหล่า VJ (video journalist) หรือผู้สื่อข่าวด้วยกล้องวิดีโอที่เก็บภาพเหตุการณ์ที่ถ่ายโดยกล้องมือถือ และ footage อีกจำนวนหนึ่งถูกลักลอบนำออกมาจากประเทศ ด้วยการส่งผ่านอินเทอร์เน็ต และแผ่นเก็บข้อมูล รวมถึงมีการเซ็ทถ่ายบางฉากเสริมเข้าไป จนออกมาเป็นสารคดีตัวนี้

กัมพูชา – Enemies of The People (2009)

ถ้าจะพูดถึงประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนโฉมหน้าประเทศกัมพูชา ก็ต้องพูดถึงเขมรแดง สารคดีกึ่งรายงานข่าวเรื่อง Enemies of The People เป็นหนึ่งเรื่องที่เราไปเข้าใจเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของกัมพูชาได้มากขึ้น โดยมี ‘เตีต สัมบัธ’ นักข่าวที่ครอบครัวเสียชีวิต ถูกฆ่า และสูญหายไปในยุคเขมรแดง ซึ่งหลังจากอพยพไปนอกประเทศได้

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

วันหนึ่งเขากลับมาอีกครั้ง ในฐานะนักข่าวที่ได้สัมภาษณ์ นวน เจีย (Nuon Chea) รองผู้นำของกลุ่มเขมรแดง รวมถึงอดีตสมาชิกเขมรแดงคนอื่นๆ

สารคดีเรื่องนี้ใช้เวลาถ่ายทำนานกว่าสิบปี ด้วยการพยายามหาคำตอบถึงสาเหตุของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในยุคนั้น มองการปฏิวัติของเขมรแดง และเจาะลึกในมุมต่างๆ ของเหตุการณ์นี้ ไปถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ เรียกได้ว่าทำให้เห็นประวัติศาสตร์นี้ในหลากหลายมุมมองมากขึ้น แต่สุดท้ายแล้วภาพยนตร์เรื่องนี้กลับถูกคำสั่งห้าม ฉายในประเทศกัมพูชา

เวียดนาม – The Vietnam War (2017)

หนึ่งในเหตุการณ์ที่มีผลต่อประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศต่างๆ ในอาเซียนคือ สงครามเย็น ซึ่งเวียดนาม ประเทศที่กลายเป็นสนามรบของอุดมการณ์ทางความคิดในยุคนั้น ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่มีสารคดีที่พยายามถ่ายทอด และบอกเล่าเหตุการณ์นี้ในมุมมองต่างๆ โดยเฉพาะในมุมมองของฝั่งสหรัฐฯ หรือตะวันตก ขณะที่ The Vietnam War ซี

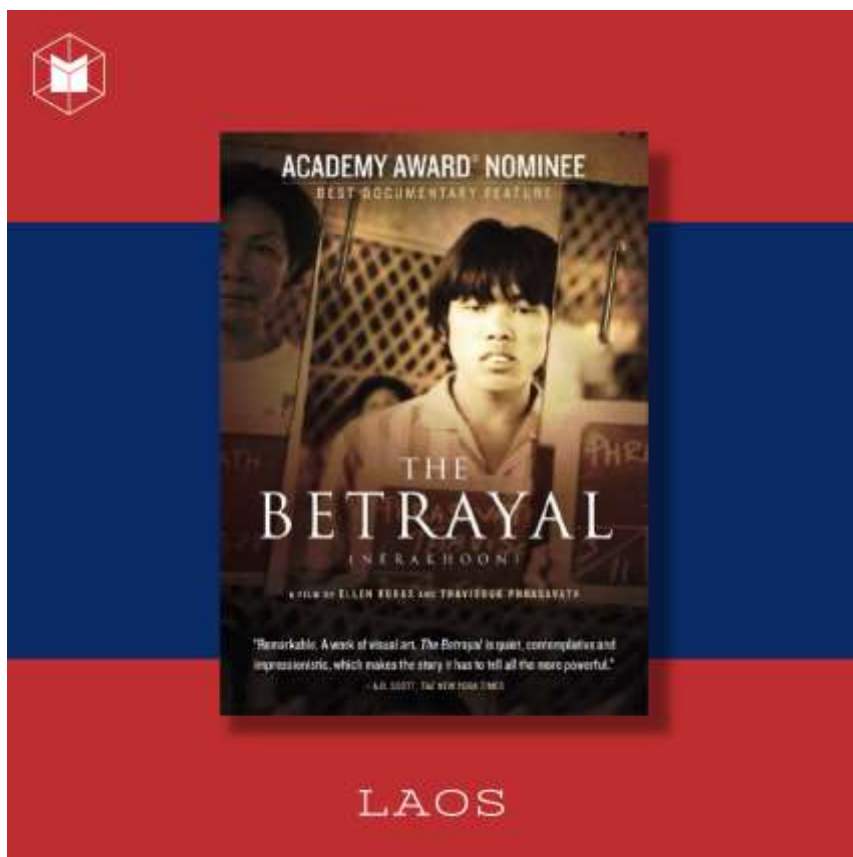

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ริสสารคดี ความยาว 10 ตอน ที่กินเวลาฉายประมาณ 17 ชั่วโมง และใช้เวลาในการผลิตยาวนานถึง 10 ปีเรื่องนี้ ก็พยายามเล่าทั้งในมุมประวัติศาสตร์ของเวียดนามด้วย ในเรื่องนี้ทำความไปถึงตั้งแต่สมัยที่เวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ช่วงที่ได้รับอิสรภาพ แต่ต้องแบ่งเป็น 2 ฝ่ายระหว่างเหนือ-ใต้ และกลายเป็นพื้นที่สนามรบกับสหรัฐฯ ทั้งยังเล่าผ่านตัวละครต่างๆ ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับ สงคราม ทหารผ่านศึกจากทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้เห็นประวัติศาสตร์ที่หล่อหลอมเวียดนามมาเป็นทุกวันนี้

ลาว – The Betrayal (2008)

กหนึ่งสารคดีที่เกี่ยวข้องกับสงครามเวียดนาม ซึ่งส่งผลต่อประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศลาวด้วย โดยหยิบประเด็นของทหาร และกลุ่มคนที่ฝักใฝ่สหรัฐฯ ในช่วงนั้น ที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ในการส่งเข้าร่วมรบต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ในลาวและเวียดนาม โดยปฏิบัติการในลาวนั้นถูกเรียกได้ว่าเป็นปฏิบัติการลับสุดยอด แต่แล้วอยู่ๆ ทหารอเมริกันก็ถอนกำลัง และความช่วยเหลือออกจากลาว ตามมาด้วยลาวที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม ส่งผลให้คนที่ฝักใฝ่สหรัฐฯ ถูกคุกคาม ถูกฆ่า และบางส่วนอพยพหนีออกนอกประเทศ

ฝ่ายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิทยบริการฯ <http://arit.npru.ac.th/>

Line@LibraryNPRU

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

สารคดีเรื่องนี้เล่าผ่านครอบครัวพระสะวัต ครอบครัวที่ต้องอพยพไปอเมริกา หลังจากพ่อของเขาเข้าร่วมรบกับอเมริกาเพื่อ โดยมีทะวีสุข ลูกชายคนโตเป็นศูนย์กลางของเรื่องที่กำลังดำเนินไปในอเมริกา ซึ่งแม้ว่าเรื่องนี้จะไม่ได้เล่าถึงประเทศลาวโดยตรง แต่ก็สะท้อนให้เราเห็นถึงปัญหาของผู้อพยพ ลี้ภัยจากเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศลาว ไปพบกับอุปสรรค และการใช้ชีวิตที่ยากลำบากในแผ่นดินที่ไม่ใช่ประเทศแม่ของตนเอง

ที่มา <https://thematter.co/entertainment/9-docs-about-asean-countries/119946>

